

Burdur Okuyor Projesi'nin etkililiği

Emine Babaoğlan *

Kübra Korkut **

Özet

Bu araştırmanın amacı, *Burdur Okuyor Projesi*'nin etkililiğini ortaya koymaktır. Araştırma tarama modelindedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2007- 2008 eğitim öğretim yılında Burdur il merkezindeki 24 ilköğretim okulunda müdür, müdür yardımcısı ve öğretmen olarak görev yapmakta olan 24 proje yürütücüsü ve projeye katılan 14 okuyucudur. Proje yürütücülerine ve okuyucularına yönelik yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan iki ayrı görüşme formu hazırlanmıştır. Proje yürütücü ve okuyucularının görüşlerini almak için, yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular *Burdur Okuyor Projesi*'nin oldukça etkili ve faydalı olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda yürütücülerin tamamına yakınının, okuyucuların ise hepsinin projenin devam etmesini istediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okuma Projesi, okuma, etkililik.

The effectiveness of Burdur is Reading Project

Abstract

The purpose of this research is, to expose the effectiveness of *Burdur is Reading Project*. Qualitative research method was used in this research. The study group of this research is, project executives (school principals, assistant principals or teachers) who worked in Burdur in 2007 - 2008 academic years and readers who joined the *Burdur is Reading Project* reading the books. Two different face to face interview forms which are consist of semi-structured and open-ended questions were prepared for executives and readers. Data were analyzed with content analysis. The findings show that the *Burdur is Reading Project* is fairly effective and useful. The results of research indicate that, nearly all project executives and all readers want the *Burdur is Reading Project* should be continued.

Keywords: Reading project, reading, effectiveness

* Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi., Burdur, Türkiye, ebabaoğlan@mehmetakif.edu.tr

** Eğitim Uzmanı, 0 506 305 69 34 kubra_korkut@yahoo.com.tr

Giriş

Okul öncesi dönemden, emeklilik sonrası döneme kadar tüm nitelikleri kazanmaya ve yenilemeye yaşam boyu öğrenme denilmektedir (Soran, Akkoyunlu ve Kavak, 2006). Yaşam boyu öğrenme ve yaşam boyu eğitim ömür boyu süren etkinliklerdir (Akbaş ve Özdemir, 2002). Yaşam boyu öğrenmede zaman ve mekan kavramı yoktur (Çolakoğlu, 2002). Yaşam boyu süren öğrenme yollarından biri de okumadır.

Okuma, toplumlarda gelişmişliğin önemli bir göstergesidir. Gelişmekte olan Türkiye için de insanların okuma alışkanlığı kazanmaları, daha çağdaş ve gelişmiş bir toplum olma yolunda atılacak en önemli adımlardanadır (Özdemir, 1983). Çağımızda bilgi edinme yolları çeşitlenmiş olmasına rağmen, okuma; en kolay, hızlı ve akılda kalıcı bir yoldur. Okuma; öğrenmek, genel kültürü arttırmak, yaratıcılığı geliştirmek, önceki bilgileri tazelemek, işte ilerlemek, başarıyı arttırmak ve keyifli zaman geçirmek amacıyla yapılabilecek bir etkinliktir (İyibilgin, 2004). Düşüncenin, duyguların, öngörü ve bilincin gelişmesi büyük ölçüde okumaya bağlıdır (Tüleylioğlu, 2000; Sevim 2007). Okumanın beraberinde getirdiği zengin kelime dağarcığına sahip oldukları için, okuyan kişilerin, insanlarla ilişkileri güçlenmekte aynı zamanda düşünce güçleri ve kültür düzeyleri de artmaktadır (Tüleylioğlu, 2000; İyibilgin, 2004). Bireyler, bildiklerinin büyük bir bölümünü okuma yoluyla edinmektedir. Bu nedenle, okuma alışkanlığının önemi büyüktür.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Türkiye'deki okuma alışkanlığını belirlemeye yönelik yaptığı bir anketin sonucunda; Türkiye'de gençlerin % 61'inin hiç kitap okumadığı belirlenmiştir. Türkiye ile diğer ülkeler karşılaştırıldığında, İstanbul'dan daha az nüfuslu İsveç'te 12 halk kütüphanesi ve bu kütüphanelere kayıtlı 45.000.000 kitap varken, Türkiye'de Kültür Bakanlığı'na bağlı 1.226 kütüphanede kayıtlı 10.000.000 kitap bulunduğu görülmüştür. Kişi başına düşen kitap sayısı incelendiğinde, Türkiye'de, 7 kişiye 1 kitap düşerken, Fransa'da kişi başına 7, İsveç'te 10, Japonya'da 25 kitap düştüğu belirlenmiştir. Türkiye'de nüfusa oranla 65.000 kişiye 1 kütüphane düşmektedir (Maviş, 2005).

Kütüphane sayıları Avrupa'yla kıyaslandığında, Türkiye geri sıralarda kalmaktadır. Almanya'da 10.379, İspanya'da 7.103 kütüphane bulunurken, Türkiye'de sadece 1430 kütüphanenin bulunması dikkat çekmektedir. Türkiye'deki kütüphanelerin büyük çoğunluğu devlet yapılanması içerisinde zorunlu olarak oluşturulmuştur (İyibilgin, 2004). Bununla birlikte Türkiye ile yaklaşık aynı nüfusa sahip Almanya'da kitap sektörüne yapılan yatırımın,

Türkiye'nin bütün ihracatına eř düzeyde (25-30 milyar dolar) olması gerçeği ve İtalya'da yılda 90-100 milyon kitap okunuyor oluğu da dikkat çekmektedir (Tüleylioğlu, 2000). Görüldüğü gibi Türkiye'de okuma alışkanlığı yeterince gelişmemiştir. Az okuyan bir toplum oluşumuzu ve okuma alışkanlığımızın yeterince gelişmemiş olmasını, Tüleylioğlu (2000) beş nedene bağlamıştır. Bunlar; ekonomik, toplumsal, bireysel, siyasal ve psikolojik nedenlerdir.

Okuma alışkanlığının kazandırılmasında ilk tohumların atıldığı kurumlar aile ve okuldur (Balcı, 2009; Bircan ve Tekin, 1989; Dengiz ve Yılmaz, 2007; Maviş, 2005; Sevim, 2007). Alışkanlık; aynı hareketin tekrar edilmesiyle kazanılmış, belirli bir yol içinde davranma eğilimidir (Akçamete, 1999). Çocukta okuma ilgisini oluşturmak ise ailenin görevidir (Sevim, 2007). Dolayısıyla, bireylere okuma alışkanlığının kazandırılmasından okul kadar aile de sorumludur. Aileler, okuma alışkanlığı konusunda bireyi olumlu yönde olduğu gibi, olumsuz yönde de etkileyebilir. Ebeveynler kitap okuyarak çocuklarına iyi bir model olabilirler. Nitekim Van Dijk (2003), ailenin ve okumanın bireylerin düşünce yapıları üzerinde etkili olduğunu belirtmiştir (Akt. Mora, 2009). Ebeveynlere okuma alışkanlığı kazandırmak ve okumayı ebeveynlerin gündelik etkinliklerinden biri haline getirmek için, Türkiye'de, Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana çeşitli okuma etkinlikleri, proje ve kampanyalar düzenlenmiştir.

Okuma kültürü kazandırmayı amaçlayan kampanyalardan biri, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında Burdur ilinin başlattığı 'Okuyan Okullar Projesi'dir. 'Okuyan Okullar Projesi', ilköğretim öğrencilerine yönelik olup, bu projede her gün ilk dersin ilk on dakikasında öğrenciler sınıflarında öğretmenleriyle birlikte kitap okumuşlardır. Öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında ebeveynlerinin de etkili olduğu düşünülerek, bu projeye aynı öğrencilerin ebeveynleri de katılmıştır. Böylece bu proje geliştirilerek 'Okuyan Veliler Projesi'ne dönüştürülmüştür. Bu projeye okullar, kütüphanelerini kendi öğrencilerinin ebeveynlerine açmıştır. Ebeveynler, gerek evlerine götürerek gerekse çocuklarıyla birlikte dersin ilk on dakikasına katılarak kitap okumuşlardır. Bu projelerin sadece ilköğretim öğrencilerine ve ebeveynlerine yönelik olmayıp, daha geniş kitlelere hitap etmesi amacıyla kapsamı genişletilerek 2007 yılında *Burdur Okuyor Projesi*'ne dönüştürülmüştür.

Bu araştırmada ele alınan, 'Hadi Gali Kitap Okuyalım' sloganlı, *Burdur Okuyor Projesi*'nin yürütülmesinden Eğitsel Kurul, Milli Eğitim Müdürlüğü, Kültür Turizm Müdürlüğü, Kaymakamlıklar, İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ve okul müdürlükleri sorumludur. Projenin

hedef kitlesi, en fazla beř yıllık ilkokul mezunu, yirmi yař üzeri vatandaşlardır. Projenin amacı; okur-yazar bireylere kitap okuma alışkanlığı kazandırarak sonraki aşamada daha geniş kesimleri okuma kùltürüyle buluşturmaktır. Proje sekiz aylık bir süreci (Ađustos 2007- Nisan 2008) kapsamaktadır. Burdur halkına okuma kùltürü kazandırılması, bu kùltürün geniş kesimlere yayılması ve kuşaklar arası anlayış farkının azalması projenin hedeflerindedir. Bununla birlikte okuyan toplum olma yolunda adım atmak, Okuyan Okullar Projesi'yle bütünlük sağlamak ve insanlar arası nezaket ve saygıyı arttırmak projenin beklentileri arasındadır. Ayrıca Türkçe'nin inceliği ve derinliğiyle kullanılmasını sağlamak ve hedef kitlenin sözcük dağarcığını zenginleştirerek olaylara farklı bakabilme, yorumlayabilme becerisi kazandırmak ve Burdur ilinin Türkiye genelinde tanınmasını sağlamak projenin diğer beklentileri olmuştur.

Burdur Okuyor Projesi' nin, yaşam boyu öğrenme kapsamında yetişkin eğitimini esas alan bir proje olduğu ve okuma kùltürü kazandırmayı genel amaç edindiği söylenebilir. Bilir (2005), yetişkin eğitiminin gönüllü katılım esasına dayandığını ve aynı zamanda, hedef kitlenin öğrenme ilgi ve gereksinmelerinin dikkate alınması ve yetişkinlerin bu programlara ulaşabilirliğini sağlayacak etkili bir danışma servisinin kurulması gereğini belirtmektedir. Benzer şekilde Sevim (2007) de, insanların okumaya ilgi duymasında kitapların elde edilebilirliğinin önemli rol oynadığını ifade etmektedir. Phillip (1990) ise okuma alışkanlığı geliştirmek için, bireylerin kitaplara ulaşmasını beklemektense, kitabı bireylere götürmenin gerekliliğini, bireylere kitap sağlamanın bireyler için yeterince mutluluk verici olduğunu vurgulamaktadır. *Burdur Okuyor Projesi'* nde katılımcıların kitaplara rahatlıkla ulaşabilmesi için ildeki bütün ilköğretim okulları proje kapsamına alınmıştır. Valilik tarafından temin edilen ve beşer kitaptan oluşan takımlardan, ilköğretim okullarının bulunduğu yerleşim yerinin özelliğine göre Eğitsel Kurul tarafından iki ya da üç takım kitap gönderilmiş olup, kitaplar sorumlu kurumlar tarafından ilköğretim okullarına teslim edilmiştir. Okuldaki yürütücüler (müdür, müdür yardımcıları veya öğretmenler) kitapları birer adet olmak üzere, projeden faydalanmak isteyen hedef kitleye dönüşümlü olarak vermiştir. Proje süresince bu beř kitabı okuyan katılımcılar, proje sonunda okunan kitapların içeriğiyle ilgili sorulardan oluşan, çoktan seçmeli sınavla değerlendirilmiştir. Her okuldan ilk üç dereceye giren okuyucular, birinciye yarım altın, ikinciye çeyrek altın ve üçüncüye uygun bir ödül verilerek ödüllendirilmiştir.

Burdur Okuyor Projesi, ilkokul mezunu olan yirmi yaşın üzerindeki tüm bireylere okuma kùltürü kazandırmayı amaçlamaktadır. 2007 yılında uygulanmaya başlayan *Burdur Okuyor*

Projesi, 2008 yılında Cumhurbaşkanlığı tarafından geliştirilerek tüm illeri kapsayan 'Türkiye Okuyor Projesi'ne dönüştürülmüştür. 'Türkiye Okuyor Projesi' ise ilk olarak Diyarbakır'da daha sonra ülke genelinde uygulanmaya başlanmıştır. Bunlardan başka, Trabzon'da kamu kuruluşlarında kamu görevlilerine yönelik başlatılan 'Günde 20 Dakika Kitap Okuma Projesi', İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde halk otobüsleri ve metrolarda, 'Seyyar Kitap Projesi' Türkiye genelinde uygulanan okuma kampanyalarındandır. Gün geçtikçe hedef kitlesi genişleyen okuma kampanyalarının, huzurevleri ve cezaevlerinde de uygulanması planlanmaktadır. Her seferinde gelişerek ve hedef kitlesini arttırarak ülkeyi saran ve son derece önemli olan bu projeler acaba ne ölçüde etkilidir? Özdemir (2001), etkililiği amaçlara ulaşma derecesi olarak tanımlamaktadır. Okuma projelerinin ne kadar etkili olduğu, amaçlarına ne kadar ulaştığıyla belirlenebilir.

Bu araştırmanın amacı, *Burdur Okuyor Projesi*'nin etkililiğini ortaya koymaktır. Bu araştırma sonucunda; *Burdur Okuyor Projesi*'nin etkililiği, okullardaki proje uygulamasının mevcut durumu, uygulama sürecinde karşılaşılan engeller, uygulamayla ilgili sorunlar ve sorunların giderilmesine yönelik çözüm önerileri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu araştırma sonucunda elde edilen bulguların, bundan sonraki okuma projelerine katkı sağlaması beklenmektedir. Bu amaçla, ilköğretim okullarındaki proje yürütücülerinin (müdür, müdür yardımcısı ya da öğretmenler) ve projeye okuyucu olarak katılanların, *Burdur Okuyor Projesi*'yle ilgili fikir, tutum ve projeye ilgili uygulamalarından yola çıkılarak, "*Burdur Okuyor Projesi*'nin etkililik düzeyi nedir?" problem cümlesine yanıt aranmıştır.

Yöntem

Araştırma tarama modelindedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde, proje yürütücüleri ve okuyucuların görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla yüz yüze görüşme yöntemi uygulanmıştır.

Çalışma grubu: Araştırmanın çalışma grubu 2007- 2008 eğitim öğretim yılında Burdur il merkezindeki 24 ilköğretim okulunda müdür, müdür yardımcısı ve öğretmen olarak görev yapmakta olan proje yürütücüleri ve Burdur il merkezinde projeye katılan okuyuculardır. Yürütücülerden (müdür, müdür yardımcıları ve ya öğretmenler) oluşan çalışma grubunun tamamına ulaşılmış, 24 proje yürütücüsü ile görüşme yapılmıştır. Projeye katılan okuyuculardan ise 14 okuyucu örneklem alınmış ve görüşme yapılmıştır. Bu okuyucular, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla seçilmiştir.

Görüşleri alınan 14 okuyucu, O1'den O14'e kadar kodlanmış ve görüşlerine bulgular bölümünde yer verilmiştir.

Verilerin toplanması: Proje yürütücülerine ve okuyucularına uygulanmak üzere yarı yapılandırılmış ve açık uçlu sorulardan oluşan iki ayrı görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme metodunda, araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar; ancak bu metod görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin verir (Ekiz, 2003). Görüşme formunda, *Burdur Okuyor Projesi*'nin etkililiğini ortaya çıkarmaya yönelik proje yürütücüleri için 7, okuyucular için 13 soru bulunmaktadır. Yürütücülerle görüşmeler 15-20 dakika, okuyucularla görüşmeler 20-25 dakika sürmüştür.

Geçerlik: Görüşme formundaki sorular literatür taraması ve *Burdur Okuyor Projesi*'nin kapsam ve amaçları ışığında, araştırmacılar tarafından ilgili beş uzman görüşü alınarak araştırmanın amacına göre hazırlanmıştır. Görüşme formlarına, ön uygulaması yapıldıktan sonra son şekli verilmiştir.

Araştırmanın geçerliği çeşitleme (triangulation) yoluyla sağlanmaya çalışılmıştır (Cohen, Manion ve Morrison, 2005; Creswell, 1994). Araştırmada toplanan verinin inandırıcılığını artırmak için veri kaynakları olarak görüşlerine başvurulmuş grupta çeşitlemeye gidilmiştir. Bu nedenle araştırmada çalışma grubu olarak hem proje yürütücülerinin hem de okuyucuların görüşleri alınmıştır.

Güvenirlik: Görüşme formlarındaki soruların güvenilirliğini sağlamak amacıyla üç yürütücüyle görüşülmüştür. Araştırmada, projede karşılaşılan sorunlar, sorunların nedenleri ve çözüm önerilerine yönelik temalar araştırmacıların ortak görüşüyle belirlenmiştir.

Verilerin analizi: Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sürecinde aynı görüşme formları üzerinde iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı temalar belirlenmiştir. Nitel araştırmalarda, maddeler kategorilerle verildiği için bu çalışmada da her temayla ilgili maddeler frekanslarla verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, yürütücü ve okuyucuların; projeyi önemli görüp görmedikleri, projeden önceki kitap okuma sıklıkları, projeyi uygulanabilir bulup bulmadıkları, proje süresince karşılaştıkları sorun ya da engeller, projenin yeterli olup olmadığı, proje amaçlarının gerçekteşme durumu ve projenin devam edip etmemesi ile ilgili görüşleri sayısallaştırılarak verilmiştir. Ayrıca, okuyucuların kitapların kaçıını okuduğu, kitapları beğenip beğenmediği ve hangi sıklıkla okuduğu, okuyucuların projeye katılımını etkileyen nedenler, projenin ve ödüllerin okuyucular üzerine etkisi ve en güzel ödül kavramı ile ilgili bulgular verilmiştir.

Yürütücü ve okuyucuların projeyi önemli bulup bulmadıkları ve bunların nedenleriyle ilgili bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

Projenin nemine İlişkin Yürütücü ve Okuyucu Görüşleri

Yürütücüler	f	%	Okuyucular	f	%
nemlidir	24	100	önemlidir	14	100
Okuma alışkanlığı	20	83	Dinlendirme ve mutluluk	10	71
Model olma	6	25	Okuma sevgisi ve alışkanlığı	9	64
Sosyal etkinlik	3	12	Düşünce gelişimi	7	50
			Model olma	5	36
			Diksiyon	4	29
			İnsan ilişkilerinde gelişim	3	21
			Sosyal etkinlik	2	14
nemsizdir	0	0	nemsizdir	0	0
Toplam	24	100	Toplam	14	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi projeye katılan yürütücülerin ve okuyucuların hepsi projeyi önemli bulmaktadır. Projeyi önemli gören 24 yürütücünün, 20'si projenin okuma alışkanlığı kazandırdığını, 6'sı okuyucuların bu Őekilde çocuklarına iyi bir model olduğunu ve 3' ise kitap okumanın iyi bir sosyal etkinlik olduğunu belirtmiştir. Proje önemlidir diyen 14 okuyucunun, 10'u kitap okumanın insanı dinlendirip mutluluk verdiğinden, 9'u kitap sevgisi ve okuma alışkanlığı kazandırdığından, 7'si düşünceleri geliştirdiğinden, 5'i çocuklarına iyi model olmaya yardımcı olduğundan, 4' diksiyonu geliştirdiğinden, 3' insan ilişkilerinde gelişme sağladığından ve 2'si iyi bir sosyal etkinlik olduğundan dolayı projenin önemli olduğunu belirtmiştir. Projeye katılan hiğbir yürütücü ve okuyucu projeyi önemsiz görmemiştir.

Yürütücü ve okuyucuların hangi sıklıkla kitap okuduklarıyla ilgili bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

Kitap Okuma Durumlarına İlişkin Yürütücü ve Okuyucu Görüşleri

Yürütücüler	f	%	Okuyucular	f	%
Hangi sıklıkla kitap okumaktasınız?			En son ne zaman kitap okudunuz?		
Ayda 1/2	15	63	İlkokul	10	72
2/3 ayda 1	5	21	Son 1 yıl	3	21
Ayda 2/3	2	8	Çok önce	1	7
Yılda 1	2	8			
Toplam	24	100	Toplam	14	100

Tablo 2'de görüldüğü gibi projeye katılan yürütücülerin 15'i ayda 1-2, 5'i iki üç ayda 1, 2'si ayda 2-3 ve 2'si yılda 1 kitap okuduğunu belirtmiştir. Projeye katılan okuyucuların 10'u en son ilkokuldayken, 3'ü son bir yıl içinde ve 1'i hatırlamadığı kadar önce kitap okuduğunu belirtmiştir.

Okuyucuların proje kapsamındaki kitapları okuma durumuyla ilgili bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.

Okuyucuların Proje Kapsamındaki Kitapları Okuma Durumu

Okuyucular	f	%
Hepsi(5 Kitap)	8	57
Dört adet	2	14
Üç adet	2	14
Bir adet	2	14
Toplam	14	100

Tablo 3'te görüldüğü gibi projeye katılan okuyucuların 8'i proje kapsamındaki kitapların hepsini, 2'si 4'ünü, 2'si 3'ünü, 2'si de 1'ini okumuştur.

Okuyucuların proje kapsamındaki kitapları beğenip beğenmeme durumuyla ilgili bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4*Okuyucuların Kitapları Beğenme ve Beğenmeme Nedenlerine İlişkin Görüşleri*

Okuyucular	f	%
Kitapları beğendim	12	86
Sürükleyicilik	8	57
Etkileyicilik	6	43
Örnek olma	4	29
Konu	3	21
Dinlendirici olma	1	7
Kitapları beğenmedim	2	14
Daha fazla seçenek	2	14
Tarihi kitaplar	1	7
Atatürk ile ilgili kitaplar	1	7
Siyasi konular	1	7
Toplam	14	100

Tablo 4'te görüldüğü gibi projeye katılan okuyucuların 12'si proje kapsamındaki kitapları beğendiğini, öte yandan 2'si beğenmediğini belirtmiştir. Kitapları beğendiğini söyleyen okuyucuların 8'i kitabı sürükleyici, 6'sı etkileyici bulduğundan, 4'ü kitaplarda yaşanılan olaylara benzer durumlarda artık daha farklı davrandıklarından, 3'ü kitaplarda işlenen konulardan (kahramanlık), 1'i kitapları okurken günlük yaşantularından sıyrılıp, dinlendiklerinden dolayı beğendiklerini belirtmiştir. Proje kapsamındaki kitapları beğenmediğini söyleyen okuyucuların 2'si daha fazla kitap seçeneği olmamasından, 1'i kitapların tarihi bilgiler içermemesinden, 1'i Atatürk'le ilgili kitaplar olmamasından ve 1'i ise kitapların (Sevgi Öyküleri) siyasi nitelik taşımasından dolayı beğenmediklerini belirtmiştir.

Okuyucuların proje içeriğindeki kitapları hangi aralıklarla okuduklarıyla ilgili bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.*Okuyucuların Proje İçeriğindeki Kitapları Okuma Sıklığı*

Okuyucular	f	%
Her gün	7	50
Fırsat Buldukça	5	36
Gün aşırı	2	14
Toplam	14	100

Tablo 5'te grldği gibi projeye katılan okuyucuların yarısı proje içeriğindeki kitapları her gün, 5'i fırsat buldukça ve 2'si gün aşırı okuduğunu belirtmiştir.

Yürütücü ve okuyucuların projenin uygulanabilirliğine ilişkin görüşleriyle ilgili bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.

Projenin Uygulanabilirliğine İlişkin Yürütücü ve Okuyucu Görüşleri

Yürütücüler	f	%	Okuyucular	f	%
Uygulanabilir	21	88	Uygulanabilir	14	100
Uygulanamaz	3	12	Uygulanamaz	0	0
Toplam	24	100	Toplam	14	100

Tablo 6'da grldği gibi projede görevli yürütücülerin 21'i projeyi uygulanabilir bulurken, 3' projeyi uygulanamaz bulmuştur. Projeye katılan okuyucuların ise hepsi projeyi uygulanabilir bulduğunu belirtmiştir.

Okuyucuların projeye katılma nedenleriyle ilgili bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7.

Okuyucuların Projeye Katılma Nedenlerine İlişkin Okuyucu Görüşleri

Okuyucular	f	%
Kitap okumanın iyi olduğu düşüncesi	9	64
İyi bir model olmak	6	43
Okul müdürünün teşviki	2	14
Sosyal etkinlik	1	7
Gelişmek	1	7
Toplam	14	100

Tablo 7'de grldği gibi projeye katılan okuyucuların 9'u kitap okumak iyi bir davranış olduğundan, 6'sı çocuklarına iyi bir model olmak için, 2'si okul müdürü teşvik ettiği için, 1'i kitap okumak güzel bir sosyal etkinlik olduğundan ve 1'i kitap okumanın insanı geliştirdiği düşüncesiyle projeye katılma kararı aldığını belirtmiştir. Bununla birlikte birçok okuyucu ödül olduğunu değerlendirme yapılacağı zaman öğrendiklerini belirtmiştir.

Yürütücü ve okuyucuların proje uygulama sürecinde sorun veya engelle karşılaşma durumuyla ilgili bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8.

Proje Uygulama S¼recinde Karşılaşılan Sorun ya da Engelle İlişkin Y¼r¼t¼c¼ ve Okuyucu G¼r¼řleri

Y¼r¼t¼c¼ler	f	%	Okuyucular	f	%
Sorun ya da engelle karşılaşmadık	9	37	Sorun ya da engelle karşılaşmadık	7	50
Sorun ve ya engelle karşılaştık	15	63	Sorun ve ya engelle karşılaştık	7	50
Kitap okumaya ilgisizlik	9	37	Çevrenin olumsuz tepkisi	6	43
Kitleye ulaşma	6	25	Kitap sırası bekleme	5	36
Kitaplara başlayıp bitirmeme	6	25	Zaman bulamamak	5	36
Kitap değişimi	4	17			
Kaynak sıkıntısı	3	12			
Sınav kaygısı	3	12			
Tanıtım g¼revinin okullara verilmesi	2	8			
Okuyucuların ders saatinde gelmesi	1	4			
Toplam	24	100	Toplam	14	100

Tablo 8'de g¼r¼ld¼đ¼ gibi projeye katılan y¼r¼t¼c¼lerin 9'u, okuyucuların ise yarısı proje uygulama s¼recinde her hangi bir sorun ya da engelle karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Diğer yandan y¼r¼t¼c¼lerin 15'i, okuyucuların ise yarısı proje uygulama s¼recinde sorun ya da engelle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Proje uygulama s¼recinde sorunla karşılaştığını belirten y¼r¼t¼c¼lerin 9'u okuyucuların kitap okumaya karşı ilgisiz olmasını, 6'sı okuyucu kitleye ulaşmakta sıkıntı yaşamasını, 6'sı okuyucuların kitaplara başlayıp çeşitli sebeplerle bitirememesini, 4'¼ kitap değişimlerinin sınırlı bir s¼reyi kapsamadığı için aynı kitabı okumak isteyen diğer okuyucuların beklemek zorunda kalmasını, 3'¼ Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼ tarafından verilen kitapların yetmediği için Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼'nden tekrar kitap talep etmek durumunda kalmalarını, 3'¼ ise velilerin sınav kaygısı dolayısıyla değerlendirme s¼recine katılmak istememesini, 2'si tanıtım g¼revinin okullara bırakılmasını ve 1'i okuyucuların kitap değişimi için ders saatinde gelmesini sorun ya da engel olarak belirtmiştir.

Proje uygulama s¼recinde sorunla karşılaştığını belirten okuyucuların 6'sı, kitap okudukları için çevrelerindeki kişilerin olumsuz tepki vermelerini, 5'i kitap okumak için zaman bulamamalarını, 5'i okumak istedikleri kitapların diğer okuyucularda olmasından dolayı kitapları okuyabilmek için beklemek durumunda kalmalarını, sorun ya da engel olarak belirtmişlerdir.

Kitap okuduğu için olumsuz tepki g¼rd¼đ¼n¼ belirten okuyuculardan biri çevresindeki insanlardan, *Bu yaştan sonra aza mı olacaksın, oğretmen mi olacaksın? Kitap okuyup da ne*

olacaksın? Bu kadar için arasında kitap okumanın ne faydası var? gibi s3zler duyduğunu belirtmiştir (O2).

Okuyucuların projeye birlikte kendilerinde değişiklik olup olmadığı ve bunların nedenleri ile ilgili bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9.

Projenin Okuyucular Üzerine Etkisine İlişkin Okuyucu Görüşleri

Okuyucular	f	%
Değişiklik oldu	12	86
Kitap sevgisi ve okuma alışkanlığı	9	64
Düşüncelerde gelişim	9	64
Kendini ifade ve diksiyon	8	57
Etkili model olma	8	57
İnsan ilişkilerinde gelişim	6	43
Okuma becerisi	4	28
Kendine güven	3	21
Eğitim sevgisi	2	14
Empati	2	14
Sosyalleşme	1	7
Sınav kaygısını öğrenme	1	7
Yaşam enerjisi (mutluluk)	1	7
Değişiklik olmadı	2	14
Hepsini okumadım	1	7
Zaten biliñliydim	1	7
Toplam	14	100

Tablo 9'da görüldüğü gibi projeye katılan okuyucuların 12'si projeye birlikte kendilerinde olumlu yönde değişiklikler olduğunu, 2'si ise her hangi bir değişiklik olmadığını belirtmiştir. Projeye birlikte kendilerinde olumlu yönde değişiklikler olduğunu söyleyen okuyucuların 9'u kitap sevgisi ve okuma alışkanlığı kazandığını, 9'u düşüncelerinin olumlu yönde geliştiğini, 8'i kendilerini daha iyi ifade edip Türkçe'yi daha güzel ve etkili kullanmaya başladığını, 8'i kendilerini kitap okurken gören çocuklarının da kitap okuma ve ders çalışma oranında artış gözlemlediğini belirtmiştir.

Projeye okuyucu olarak katılan bir anne, kendisi kitap okurken kızının kendini nasıl model aldığını řu s3zleriyle ifade etmiştir (O7): *Ben kitap okumaya başladıktan birkaç gün sonra okuma bilmeyen kızımın ben kitap okurken eline kitap alıp okur gibi yaptığını farkettim.*

Ayrıca okuyucuların 6'sı ailesi ve çevresiyle daha olumlu ve etkili ilişkiler geliştirdiğini belirtmiştir. Bir okuyucu bu durumu şöyle ifade etmiştir (O1): *Eskiden eşime adam diye seslenirken, artık canım, gülüm diye sesleniyorum.*

Bununla birlikte okuyucuların 4'ü kitapları okudukça okumalarının hızlandığını ve okuduklarını daha iyi anlayabildiklerini, 3'ü kendine daha fazla güvenmeye başladığını, 2'si eğitime karşı sevgi geliştirdiklerini, 2'si iletişim kurarken olaylara karşısındakinin gözünden bakmaya başladığını, 1'i daha önce çevresindekilerle konuşmaya utanıp sıkılırken, artık rahatlıkla konuşabildiğini, 1'i "sınav kaygısı"nı öğrendiğini ve 1'i de kitap okumanın yaşam enerjisini arttırıp, kendilerini hayata bağladığını ve mutluluk verdiğini belirtmişlerdir. Diğer yandan projeye birlikte kendilerinde herhangi bir değişiklik olmadığını söyleyen okuyucuların, 1'i proje kapsamındaki beş kitabın hepsini okuyamadığından ve 1'i ise zaten bilinçli ve kendini yetiştirmiş bir insan olduğu için kendinde değişim olmadığını belirtmiştir.

Bir okuyucu proje sonucundaki değerlendirme sınavı ile ilgili yaşadığı kaygılarını řu sözleriyle ifade etmiştir (O8): *Sınav zamanlarında çocuklarıma sürekli çalışın diye baskı yapar, neden heyecanlandıkları anlayamazdım, sınav kaygısının nasıl bir şey olduğunu öğrendim ve artık çocuklarıma daha farklı davranıyorum.*

Yürütücü ve okuyucuların projenin amaçlarına ulaşıp ulaşmadığı ve bunların nedenleriyle ilgili bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10.

Proje Amaçlarının Gerçekleşme Durumuna İlişkin Yürütücü ve Okuyucu Görüşleri

Yürütücüler	f	%	Okuyucular	f	%
Amaçlarına ulaştı	11	46	Amaçlarına ulaştı	11	79
Kitap alımında süreklilik var	6	25	Model olma	9	64
Amaçlarına ulaşmadı	8	33	İnsan ilişkileri	9	64
3/5 kitapla olmaz	7	29	Türkçe'yi kullanma	8	57
Kitap alımında süreklilik yok	4	16	Düşünceler	7	50
Zamanla anlaşılır	5	21	Amaçlarına ulaşmadı	3	21
Toplam	24	100	Toplam	14	100

Tablo 10'da görüldüğu gibi projeye katılan yürütücülerin ve okuyucuların 11'i, projenin amaçlarına ulaştığını belirtmiştir. Projenin amaçlarına ulaştığını belirten yürütücülerin, 6'sı, proje bitmesine rağmen aynı okuyucuların hala kitap almak için okula gelmesinin projenin amaçlarına ulaştığını gösterdiğini belirtmiştir. Projenin amaçlarına ulaştığını belirten

okuyucuların ise, 9'u hem çocuklarının da kitap okumaya ve derslerine karşı ilgisinin artmasını hem de ailesi ve çevresiyle daha olumlu ve etkili ilişkiler gelişmesini, 8'i Türkçe'yi daha güzel ve etkili kullanmaya başlamasını, 7'si dűřüncelerinin olumlu yönde gelişmesini ve olaylara daha farklı açılardan bakabilmelerini projenin amaçlarına ulaşmasının göstergesi olarak belirtmişlerdir. Diđer yandan projeye katılan yürütücülerin 8'i, okuyucuların ise 3'ü projenin amaçlarına ulaşmadığını belirtmiştir. Projenin amaçlarına ulaşmadığını belirten yürütücülerin 7'si projenin amaçlarına üç beř kitapla ulaşamayacağını ve 4'ü proje bitince aynı okuyucuların kitap almak için okula gelmemesini, projenin amaçlarına ulaşmamasına gerekçe olarak göstermiştir. Ayrıca yürütücülerin 5'i projenin amaçlarına ulaşıp ulaşmadığının zamanla anlaşılacağını belirtmiştir.

Yürütücü ve okuyucuların projeyi yeterli bulup bulmadıklarıyla ve projede görülen eksikliklerin giderilmesine yönelik önerileriyle ilgili bulgular Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11.

Projenin Yeterliliğine İlişkin Yürütücü ve Okuyucu Görüşleri

Yürütücüler	f	%	Okuyucular	f	%
Yeterince iyi hazırlanmış	15	63	Yeterince iyi hazırlanmış	6	43
Geliştirilmesi gereken yerler var	9	37	Geliştirilmesi gereken yerler var	8	57
Sivil toplum örgütlerinin olmayışı	3	13	Tanıtım	3	21
Eğitim sınırı	3	13	Ödüller	1	7
Güdüleyicilerin yetersizliği	3	13	Kitap seğıim sınırı	1	7
Gönüllülük	2	8	Kitap alma süresi	1	7
Yaş sınırı	2	8			
Proje uygulama zamanı	1	4			
Burdur ili sınırı	1	4			
Okuyuculara görev verilmesi	1	4			
Toplam	24	100	Toplam	14	100

Tablo 11'de görüldüğü gibi projeye katılan yürütücülerin 15'i, okuyucuların 6'sı projenin yeterince iyi hazırlandığını belirtmiştir. Diğer yandan yürütücülerin 9'u, okuyucuların ise 8'i projede geliştirilmesi gereken yerler olduğunu belirtmiştir. Projede geliştirilmesi gereken yerler olduğunu söyleyen yürütücülerin 3'ü sivil toplum örgütlerinin, halk eğitim merkezlerinin, muhtarların da bu projede sorumluluk almasını, 3'ü projeye okuyucu olarak katılabilmek için ilkokul mezunu olma ölçütünün kalkmasını, 3'ü güdüleyicilerin arttırılmasını, 2'si projeye katılımın gönüllülük esasına dayanmasını, 2'si yirmi yaş üstü olma sınırının kalkmasını, 1'i projenin, okuyucuların kitap okumaya daha fazla zaman ayırabilmesi

için, günlerin uzun olduğu yaz ayında uygulanmasını, 1'i projenin diğer illerde de uygulanmasını ve 1'i okuyuculara ilde uygulanan farklı projelerde görevler verilmesini önermiştir. Projede geliştirilmesi gereken yerler olduğunu söyleyen okuyucuların ise 3'ü tanıtımın arttırılıp, afişlerinin geliştirilmesini ve fazlalaştırılmasını, 1'i ödüllerin farklılaştırılmasını, 1'i proje kapsamındaki kitapların beş ile sınırlandırılmamasını ve 1'i kitabın okuyucuda kalma süresinin sınırlanmasını önermiştir.

Proje bitiminde verilen ödüllerin okuyucuların kitap okumalarına etkisi olup olmadığıyla ve okuyuculara göre en güzel ödül kavramıyla ilgili bulgular Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12.

Ödüllerin Okuyucuların Projeye Katılmasına Etkisi ve Okuyucuların En Güzel Ödüle İlişkin Görüşleri

Okuyucular	f	%
Etkisi oldu	2	14
Etkisi olmadı	12	86
Kitap okumak	10	72
Okuma alışkanlığı	1	7
Yeni projelerde görev almak	1	7
Toplam	14	100

Tablo 12'de görüldüğü gibi projeye katılan okuyucuların 2'si ödüllerin projeye katılmalarında etkisinin olduğunu, 12'si ise etkisinin olmadığını belirtmiştir. Projeye katılmalarında ödülün etkisinin olmadığını söyleyen okuyucuların 10'u, olabilecek en güzel ödülü kitap okumak, 1'i okuma alışkanlığı kazanmak, 1'i ise yeni projelerde görev almak olarak tanımlamıştır. Okuyuculardan bir kaçı aldıkları ödülleri, kitap alınmak üzere, okula bađışladđını ifade etmiştir.

Yürütücü ve okuyucuların projeye devam edip edilmeme görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13.

Projenin Sürekliliğine ilişkin Yürütücü ve Okuyucu Görüşleri

Yürütücüler	f	%	Okuyucular	f	%
Devam edilsin	22	92	Devam edilsin	14	100
Devam edilmesin	2	8	Devam edilmesin	0	0
Toplam	24	100	Toplam	14	100

Tablo 13'te grldği gibi projeye katılan yürütücülerin 22'si, okuyucuların ise 14' projenin devam etmesini istediğini belirtmiştir. Yürütücülerin 2'si projeye devam edilmesin demiştir.

Sonuç, Tartışma ve neriler

Burdur Okuyor Projesi, Burdur halkına okuma alışkanlığı kazandırmayı, Türkçe'yi düzgün ve bütün incelikleriyle kullanma becerisi geliştirmeyi ve kuşaklar arası anlayış farkını azaltmayı amaçlamaktadır. Bu araştırmanın amacı ise, *Burdur Okuyor Projesi*'nin etkililiğini, okullardaki proje uygulamasının mevcut durumunu, uygulama sürecinde karşılaşılan engelleri, uygulamayla ilgili sorunları ve sorunların giderilmesine yönelik çözüm önerilerini proje yürütücüleri ve okuyucularının görüşlerine dayalı olarak ortaya koymaktır.

Araştırma sonucunda, yürütücü ve okuyucuların hepsinin projeyi önemli bulduğu grlmştir. Araştırmada proje öncesinde okuyucuların çoğunluğunun en son ilkokuldayken kitap okuduğu sonucuna dayanarak, projeye katılan okuyucularda, okuma alışkanlığının olmadığı söylenebilir. Ayrıca okuyucuların yarısından fazlasının, proje kapsamındaki kitapların hepsini okuduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmadaki okuyucuların tamamına yakını proje kapsamındaki kitapları beğendiğini belirtmiştir. Bu okuyucular, kitaplar sürükleyici ve etkileyici bulduklarını, kitap okuyarak çevrelerine iyi model olduklarını, kitapları okurken günlük yaşantılarının yoğunluğundan sıyrılıp dinlendiklerini, okudukları kitaplarda yaşanılan olaylara benzer durumlarla karşılaştıklarında artık daha farklı davrandıklarını belirtmişlerdir.

Proje uygulama sürecinde okuyucuların yarısına yakını, kitap okudukları için çevrelerindeki insanların olumsuz tepki vermesini sorun ya da engel olarak belirtmişlerdir. Tüleylioğlu (2000) da insanların okumaya karşı bu tepkilerinin, neredeyse 150 yıllık okuma anlayışını simgelediğini belirtmiştir. Okuyucuların çok azı, kitap okumak için zaman bulamamalarını ve okumak istedikleri kitapların diğer okuyucularda olmasından dolayı kitapları okuyabilmek için beklemek durumunda kalmalarını sorun ya da engel olarak belirtmişlerdir. Bununla birlikte çok az okuyucunun, kitaplara başlayıp çeşitli sebeplerle bitiremediği ve kitap değişimlerinin sınırlı bir süreyi kapsamadığı için aynı kitabı okumak isteyen diğer okuyucuların beklemek zorunda kaldığı grlmştir. Bu nedenle okuma kampanyalarında kitap alımlarının belirli bir süreyi kapsayacak şekilde sınırlandırılması önerilebilir. Bununla birlikte proje uygulama sürecinde yürütücülerin bir kaçının Milli Eğitim Müdürlüğü

tarafından verilen kitapların yetmediği için Milli Eğitim M¼d¼rl¼đ¼'nden tekrar kitap istemek durumunda kalmalarını sorun ya da engel olarak belirttikleri g¼r¼lm¼řt¼r. Bu bağlamda bu ve benzer okuma projelerinde, okuyucuya sunulan kitapların çeşitlendirilmesi ve sayısının arttırılması ¼nerilebilir.

Araştırmada, okuyucuların yarısı kitapları her g¼n belirli saatlerde, çok azı da kitapları g¼n aşırı okuduklarını belirtmişlerdir. Her g¼n ya da g¼n aşırı kitap okumaları, okuyucuların okuma alışkanlığı kazanmaları y¼n¼nde ¼nemli bir adım attıklarının işareti olabilir. ¼nk¼ ¼zen (2001) okuma alışkanlığı kazanmak için her g¼n kitap okumanın ¼n şart olduğunu belirtmektedir. Okuma alışkanlığı, kişilerin okumayı ¼đrendikten sonra bu eylemi zevkle yapmalarını sağlamak için kazanmaları gereken ¼nemli bir beceridir. Okuma alışkanlığı, kişinin bir gereksinim olarak algılaması sonucu okuma eylemini yaşam boyu s¼rekli ve d¼zenli biçimde gerçekleştirmesidir (G¼nen, ¼nc¼ ve Işıtan, 2004; ¼zdemir, 1983). Clark ve Foster'ın (2005) araştırmalarında, orta¼đretim ¼đrencilerinin % 58'i okumayı yaşam için ¼nemli bir vasıf olarak nitelendirmiştir.

Araştırmada proje y¼r¼t¼c¼lerinin çoğunluğu ve okuyucuların hepsi projeyi uygulanabilir bulmuştur. Uygulamanın okullarda başarılı şekilde y¼r¼t¼lmesinin ve bazı okullarda projeye 50'yi aşkın katılımın olmasının, *Burdur Okuyor Projesi*'nin uygulanabilirliğini g¼sterdiđi s¼ylenebilir.

Araştırmada okuyucuların çoğunluğunun kitap okumanın iyi bir etkinlik olduğunu d¼ř¼nmesi nedeniyle ve yaklaşık yarısının çocuklarına iyi bir model olmak amacıyla projeye katılma kararı aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgunun Acıyan'ın (2008) araştırmasında ortaya koyduğu, anne-babası çok okuyan ¼đrencilerin kitap okumayı daha çok sevdiği, bulgusuyla paralel olduğu s¼ylenebilir. Bu araştırmadaki okuyucuların yarısından fazlası *Burdur Okuyor Projesi*'ne katılma nedenleri olarak, kitap okumanın keyifli bir sosyal etkinlik olmasını ve kitap okumanın insanı geliştirdiği d¼ř¼ncesini belirtmişlerdir. Bu sonuçlara g¼re projenin beklentilerinin gerçekçi olduğu, okuyucuların kendilerine ve çevrelerine faydalı olacağını d¼ř¼nd¼kleri için projeye katıldıkları s¼ylenebilir. Clark ve Foster (2005) araştırmalarında, orta¼đretim ¼đrencilerinin %68'inin eğlenceli bulduğu, %57'sinin d¼nyayı anlamalarına yardımcı olduğu, %38'inin dinlendirici olduğu için kitabı okuduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmada y¼r¼t¼c¼lerin yarısından fazlasının, okuyucuların ise yarısının proje uygulama s¼recinde sorun ya da engelle karşılaştıkları saptanmıştır. Proje uygulama s¼recinde

yürütücülerin belirttikleri sorunlar; okuyucuların kitap okumaya karşı ilgisiz olması, okuyucu kitleye ulaşmakta sıkıntı yaşamaları, okuyucuların kitap değişimi için ders saatinde gelmesi ve tanıtım görevinin okullara verilmesidir.

Araştırmada, projeye katılan okuyucuların hemen hepsi projeye birlikte kendilerinde olumlu yönde değişiklikler gözlediklerini belirtmişlerdir. Bu okuyucuların çoğunluğu, proje sayesinde kitap sevgisi ve okuma alışkanlığı kazandıklarını ve yine çoğunluğu düşüncelerinin olumlu yönde geliştiğini belirtmişlerdir. Benzer araştırmalarda Karageçi (2005) kitap okumanın insanı düşünsel yönden geliştirdiğini belirtirken, Özdemir (1983) okumanın insanın düşüncelerini geliştirip ufkunu genişlettiğini belirtmiştir. Okuyucuların yarısından fazlası kendilerini kitap okurken gören çocuklarının da kitap okuma ve ders çalışma oranında artış gözlemlediğini belirtmişlerdir. Clark ve Foster (2005), ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin yaklaşık %84'ünün kitap okumayı annelerinden, %75'inin öğretmenlerinden ve %68'inin babalarından öğrendiği sonucuna ulaşmıştır. Bircan ve Tekin (1989) çocuğun, okuma alışkanlığını ilk sosyalleştiği yer olan ailede kazanması gerekliliğini vurgulamaktadır. Yine başka bir araştırmada Yılmaz (2004) okuma alışkanlığına sahip olan ailelerin çocuklarının kitap okumaya karşı daha duyarlı davrandıklarını, İnan (2005) çocuğun okuma alışkanlığı kazanmasında ailenin önemli olduğunu, Tüleylioğlu (2000) da çocukların ebeveynlerinden ne görürlerse onu yaptıklarını belirtmiştir. Bunların yanında okuyucuların yarısından fazlası kendilerini daha iyi ifade etmeye ve Türkçe'yi daha güzel ve etkili kullanmaya başladığını, yarısı da ailesi ve çevresiyle daha olumlu ve etkili ilişkiler geliştiğini ifade etmiştir. Benzer araştırmalarda İyibilgin (2004) okumanın düşünceleri geliştirdiğini ve insan ilişkilerinde iyileşme sağladığını, Sevim (2007) okumanın hayatımızın akışını, düşüncelerimizi ve insanlara karşı davranışımızı değiştirebileceğini, Özdemir (1983) okumanın bireylerin davranışlarını ve ilişkilerini pozitif olarak yönlendirdiğini belirtmiştir. Aynı zamanda bu araştırmada okuyucuların bir kısmı kitapları okudukça okumalarının hızlandığını ve okuduklarını daha iyi anlayabildiklerini, kendilerine daha fazla güvenmeye başladıklarını ve eğitim sevgisi geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte okuyucular iletişim kurarken olaylara karşısındakinin gözünden bakmaya başladıklarını, daha önce çevresindekilerle konuşmaya utanıp sıkılırken, artık rahatlıkla konuşabildiklerini, kitap okumanın yaşam enerjilerini arttırarak kendilerini hayata bağladığını ve mutluluk verdiğini belirtmişlerdir. Bu bulgular *Burdur Okuyor Projesi*'nin etkili ve faydalı olduğunun göstergesi olabilir. Proje eğitsel kurulunun, hem gerçeği hem de uygulanabilir amaç ve beklentiler

belirlediği, bu amaç ve beklentilerin hemen hepsinin gerçekleştiği, hatta beklentilerin dışında olumlu yönde oldukça fazla gelişmeler olduğu söylenebilir.

Araştırma sonucunda yürütücülerin yarısına yakını, okuyucuların ise çoğunluğu projenin amaçlarına ulaştığını belirtmiştir. Bununla birlikte projenin amaçlarına ulaştığını belirten yürütücülerin, yarısından fazlası proje bitmesine rağmen aynı okuyucuların hala kitap almak için okula gelmesini, projenin amaçlarına ulaştığının göstergesi olduğunu ifade etmiştir. Benzer bir araştırmada Aytas (2005) da, okuma alışkanlığının bir kez kazanıldıktan sonra da kişinin hayatının olağan bir parçası haline gelen ve bir daha bırakılmayan bir özellik olduğunu belirtmiştir. Diğer yandan projenin amaçlarına ulaştığını belirten okuyucuların tamamına yakını, çocuklarının hem kitap okumaya hem de derslerine karşı daha ilgili olmasını, ailesi ve çevresiyle daha olumlu ve daha etkili ilişkiler geliştirmesini proje amaçlarına ulaşıldığının göstergeleri olarak belirtmişlerdir. Bunun yanında okuyucuların yarısından fazlası Türkçe'yi daha güzel ve etkili kullanmaya başladıklarını, düşüncelerinin olumlu yönde geliştiğini ve olaylara daha farklı açılardan bakabildiklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuçlara göre projenin amaçlarına ulaştığı söylenebilir.

Araştırmada okuyucuların hemen hepsinin projeye katılmalarında ödülün etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte bazı okuyucular, projeye ödül (altın) almak için katıldıklarının düşünülmesinden endişe duymaları nedeniyle projeye katılma sürecinde kararsızlık yaşadıklarını belirtmişlerdir. Okuyucular -dl olarak altın yerine- kitap okumayı, okuma alışkanlığı kazanmayı ve yeni projelerde görev almayı en güzel ödüller olarak belirtmişlerdir. Bu sonuca göre okuyucuların projeye katılmayı ve okuma işini sürdürmeyi içsel gdleyicilere dayandırdığı söylenebilir. Bu sonucu göz önünde bulundurarak, benzer projelerde maddi ödüller yerine içsel gdleyicilere dayalı ödüller kullanılması önerilebilir.

Araştırma sonucunda yürütücülerin yaklaşık yarısının okuyucuların ise yarısından fazlasının projede geliştirilmesi gereken yerler olduğunu belirttiği görülmüştür. Yürütücüler sivil toplum örgütlerine, halk eğitim merkezlerine ve muhtarlara bu projede sorumluluk verilmemesini, uygulanan farklı projelerde okuyuculara görevler verilmemesini, sadece ilkokul mezunu ve yirmi yaş üstü okuyucuların projeye katılabilmesini projede geliştirilmesi gereken yerler olarak belirtmişlerdir. Benzer bir çalışmada Sevim (2007) de kahvehaneler, oteller, hastaneler, stadyumlar, camiler, ğretmen evleri, taşıtlar, nikah salonları ve hapishanelerin, okul dışı okuma uygulama alanları içerisine girmesi gerektiğini belirtmiştir. Projede geliştirilmesi gereken yerler olduğunu belirten okuyucular ise tanıtımın arttırılıp, afişlerinin geliştirilmesini

ve fazlalaştırılmasını, ödullerin farklılaştırılmasını, proje kapsamındaki kitap çeşitliliğinin beř kitapla sınırlandırılmamasını, okuyucuların kitap alma işlemi için belli bir zaman sınırlaması getirilmesini önermektedir. Bu sonuçlara dayalı olarak projenin tanıtımı ve yürütülmesi için sadece okullar değil, muhtarlıklar, halk eğitim merkezleri ve sivil toplum örgütlerinin de görevlendirilmesi ve projede görev alacak gönüllülerin sečilerek eğitilmesi önerilebilir. Böylece projeye katılım ve projeyi destekleme oranı artabilir ve okullardaki yük hafifleyebilir. Aynı zamanda okuma projelerinin daha geniş okuyucu kitlesine ulaşabilmesi için, projenin sadece ilkokul mezunu ve 20 yaşın üzerindeki bireylere yönelik tutulmayıp, tüm okur-yazarlara ve her yaştaki okuyuculara yönelik düzenlenmesi önerilebilir. Bununla birlikte istekli ve ilgili yürütücülerin görev alması projenin uygulanabilirliğini artırabilir.

Araştırma sonucunda yürütücülerin tamamına yakınının, okuyucuların ise hepsinin projenin devam etmesini istediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre, bu ve benzeri okuma projelerinin geliştirilerek uygulamaya devam edilmesi önerilebilir. Görsel ve yazılı basında proje tanıtımlarına yönelik programlar yapılması proje tanıtımına katkı sağlayabilir. Kitap okumanın faydaları, ebeveynlerin kitap okumasının çocuklara iyi bir model oluşturduğu, kitap okumanın keyifli ve geliştirici bir sosyal etkinlik olduğu gibi unsurlara kampanya afişlerinde yer verilmesi projeye katılımı arttırabilir. Bu unsurların proje hazırlama sürecinde göz önünde bulundurulması ve proje tanıtımında vurgulanması önerilebilir.

Sevim'e (2007) göre bir yerlerden başlanması halinde okuma alışkanlığı sudaki dalgalar gibi çoğalacaktır. Okuma alışkanlığında ilerleme kaydettikçe de toplumun bilgi üretiminde artışlar meydana gelecektir. Yapılan araştırmalar, Türkiye'de okumayla ilgili acilen daha sistemli ve bilinçli çalışmaların yapılması gerektiğini göstermektedir (Aytaş, 2005; Bilir, 2005; Dengiz ve Yılmaz, 2007; Gönen, Öncü ve Işitan, 2004; İnan, 2005; Karageçi, 2005; Sevim, 2007). Bu araştırmada elde edilen bulgularda bu gerekliliği desteklemektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın sonucunun literatürle tutarlı olduğu söylenebilir. Diğer yandan literatüre katkı getirmesi açısından, okuma kampanyalarının etkililiğinin araştırılması önerilebilir.

Kaynaklar

- Acıyan, A. A. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve akademik başarı düzeyi arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. YÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Akbaş, O. ve Özdemir, S. M. (2002). Avrupa Birliğinde yaşam boyu öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi*, (155-156), 112-126.
- Akçamete, G. (1999). *Etkili ve hızlı okuma: Okumayı nasıl geliştirebiliriz?* Ankara: Aydoğdu Ofset.
- Aytaş, G. (2005). Okuma Eğitimi. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.
- Balcı, A. (2009). *İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve ilgileri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi. GÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Bilir, M. (2005). Türkiye'deki eğitim (okuma-yazma) kampanyalarının halk eğitimi açısından değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(2), 103-125.
- Bircan, İ. ve Tekin, M. (1989). Türkiye'de okuma alışkanlığının azalması sorunu ve çözüm yolları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 393-410.
- Clark, C. & Foster, A. (2005). *Children's and young people's reading habits and preferences*. London: National Literacy Trust. Retrieved July 1, 2008 from http://www.nationalliteracytrust.org.uk/Research/Reading_Connects_survey.pdf
- Cohen, L, Manion L ve Morrison K. (2005). *Research methods in education*. Fifth Edition London, New York: Routledge Falmer. Taylor & Francis e-Library.
- Çolakoğlu, J. (2002). Yaşam boyu öğrenmede motivasyonun önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, (155- 156). Retrieved June 5, 2008 from <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/colakoglu.htm>
- Creswell, J. W. (1994). *Research design: Qualitative & Quantitative approaches*. Thousand Oaks, London: Sage Publications.
- Dengiz, A. ř. ve Yılmaz B. (2007). İlköğretim programında okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarına ilişkin öğretmen görüşleri. *Bilgi Dünyası*, 8(2), 203-229.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gönen, M., Öncü E. Ç. ve Işitan, S. (2004). İlköğretim 5., 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, (164). Retrieved June 2, 2008 from <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/164/gonen.htm>
- İnan, D. D. (2005). İlköğretim I. kademe öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının incelenmesi. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 28-30 Eylül 2005 Denizli, Bildiri Kitabı. Cilt 2*.
- İyibilgin, E. (2004). *Başarı için hızlı okuma teknikleri*. Ankara: Ecem Yayıncılık.
- Karageçi, M. N. (2005). Okuma kültürü. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 6(64-65). Retrieved July 8, 2008 from <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi64-65/index-karageci.htm>

- Mora, N. (2009). Turkey and Turks in the German media. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 606-625.
- Maviş, A. (2005). *Anlayarak hızlı okuma ve öğrenme teknikleri*. 26. Baskı. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Özdemir, E. (1983). *Okuma sanatı*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Özdemir, S. (2001). Eğitimde toplam kalite yönetimi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 253- 270.
- Phillip, A. (1990). The reading habit – A missing link between literacy and libraries. Retrieved November 6, 2008 from <http://www.pngbuai.com/000general/libraries/literacy-services/READRAB.pdf>
- Sevim, O. (2007). *Kitap okuma alışkanlığı kazandırma projesi*. 3 üncü baskı. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Soran, H., Akkoyunlu B. ve Kavak Y. (2006). Yaşam boyu öğrenme becerileri ve eğitimcilerin eğitimi programı: Hacettepe Üniversitesi örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 201-210.
- Tüleylioğlu, O. (2000). *Okumak mı o da ne?* İstanbul: Cumhuriyet Yayınları.
- Ültanır E. ve Ültanır G. (2005). Estonya, İngiltere ve Türkiye'de yetişkinler eğitiminde profesyonel standartlar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-13.
- Yılmaz B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136.

Ek:

Extended Abstract

The Problem: *Burdur is Reading Project's* aim is to gain a reading habit to over 20-year-old, five year primary school graduates people. All primary schools in Burdur are determined as book-exchange (take) places in the project. In eight months (August 2007-April 2008) period, readers who read five books were assessed with a test containing the book's themes. The first three readers from each school were rewarded. Reading projects are developing and increasing the target group every time. It is important to gain the aim of reading projects since many resources and effort is consumed.

The Aim of the Research: The aim of this research is, to expose the effectiveness of *Burdur is Reading Project*. As a result of the findings obtained from this research that is expected to contribute to the next reading project. "What is the effectiveness level of *Burdur is Reading Project*?" is the problem sentence of this research. In order to reach this purpose, ideas, attitudes and project-related applications of the primary school executives (the principal, assistant principal or teacher) and readers of *Burdur is Reading Project* was applied.

The Methodology: Qualitative research method was used in this study. Semi-structured interview technique were used to collect data in this research and the questions on two interview forms has been prepared in line with the research purpose after reviewed related

literature. A semi-structured face to face interview forms were prepared by the researchers. The executive interview form contains seven open ended questions and reader interview form contains thirteen open ended questions in order to identify the opinions of the readers and executives about *Burdur is Reading Project*.

The study groups of the research are project executives who are working as a principal, vice principal and teacher in twenty four primary schools in Burdur in 2007 - 2008 academic years and fourteen volunteer readers of the *Burdur is Reading Project*'s. Interview sessions lasted from 15 to 20 minutes for executives, and 20 to 25 minutes for readers.

The content-analysis technique was used to analyze the collected data. The themes for describing the data were determined after data analysis. The responses to these open ended questions were analyzed and categories were established for each question. In addition, as qualitative research uses frequencies for ordering and giving themes and items were expressed here in frequencies.

Findings/Conclusions/Discussion: In the implementation period of the project, the readers stated the negative reactions of the people around them due to their reading a book as a problem or difficulty. Almost all readers who participated in the project stated that through the project they observed positives changes in themselves. Many of the readers who claimed that through the project they observed positive changes in them also stated that they developed reading habits and again most of them indicated that their thoughts developed positively.

At the end of the research, nearly half of the executives, and the majority of the readers stated that the project obtained its primary purpose. Moreover, more than half of the executives who stated that the project had become successful stated that even though the project ended, same readers came to school is a sign as to the project realized its goals.

Research findings and conclusions are based on *Burdur is Reading Project* may be thought to be quite effective and useful. Almost all readers of projects expressed that their attitudes were changed in a positive way. Readers said that their interest toward books increased, they won reading habits, their point of view changed in a positive way, they started to use Turkish more fluent and effective, they expressed themselves better, and they had more positive and effective relationships with their family and environment. At the same time, they said their reading speed were increased and had a better understanding, they improved self-confidence, their interest in education increased; they established a better empathy during reading. Also, they expressed that their children started to reading and studying more than before by observing their parents.

Research results showed that about half of the executives and more than half of the readers expressed that some parts of the project need to be improved. Executives stated that these parts of the project which need to be improved are; not giving responsibility to civil society organizations, public training centers, mukhtars, not giving duties to the readers in different implemented projects and to be able to participate only the readers who are the graduate of primary school and the readers in the age of more that 20.

Research results showed that almost all of the executives and all of the readers want to continue the project. According to these results of the research it is proposed to develop and continue to projects. Visual and written media to use advertising programs for the project could contribute to the introduction of the project. *Burdur is Reading Projects* are applied to primary school graduates and individuals over the age of 20, now. In order to reach a wider

target group, it can be recommended to apply the project to all lettered instead of primary school graduates and readers of all ages instead of individuals over the age of 20, only. Moreover, to take willing and interested executives for the task could increase the feasibility of the project. It can be recommended to use internal motives rather than awards based on financial reward. The factors like benefits of reading, being a good model, being an enjoyable and developing activity could increase participation to the project. It could be recommended to executives to consider and emphasize these factors. For the advertisement and execution of the project it is suggested to assign not only schools, both also the work of a mukhtar and public education centers and non-governmental organizations. Furthermore, it is suggested that volunteers that will take part in the projects should be selected and trained. Thus, the rate of the participation and supporting of project may increase and the school could ease the burden.